

KANCELARIA SENATU
BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI I KORESPONDENCJI
Dział Petycji i Korespondencji

Wpłynęło dn. 2017-09-15
Nr. 2036/13 podpis. [podpis]

BADKLEPK-133-57/17
Stanisław Porowski

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 11.09.2017
4274 [podpis]

11.09.2017 r.

Szanowny Pan

Stanisław Karczewski

Marszałek Senatu RP

ul. Wiejska 6

00-902 Warszawa

Przedmiot petycji – zmiany w prawie w postaci nowelizacji Konstytucji RP poprzez rozszerzenie o dodatkowe brzmienie w Art. 69.1 ww. ustawy zasadniczej.

PETYCJA

Szanowny Panie Marszałku,

Na podstawie art. 2 pkt. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o petycjach zwracam się z uprzejmą prośbą w interesie publicznym z petycją o podjęcie inicjatywy ustawodawczej ws. nowelizacji Konstytucji RP.

Uzasadnienie

Zwracam się do Państwa z uprzejmą prośbą w interesie publicznym o podjęcie inicjatywy ustawodawczej ws. nowelizacji Art. 69 Konstytucji RP poprzez dodanie dodatkowego zapisu w Konstytucji RP o następującym brzmieniu:

Art. 69.

Osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji.

Poprzez dodanie dodatkowej treści pod art.69 Konstytucji RP o następującym brzmieniu:

Art.69.1 Władze publiczne będą chronić i podnosić wartość polskiego języka migowego, jako przejawu kultury i środka zapewniającego dostęp do nauki oraz równość szans;

My Głusi nie jesteśmy osobami niepełnosprawnymi i nie chcemy być tak postrzegani w polskim prawodawstwie i społeczeństwie lecz traktowani jako mniejszość językowo - kulturowa ze swoją kulturą, językiem, historią i pięknym językiem czyli Polskim Językiem Migowym (PJM). W wielu krajach Europy Zachodniej oraz w Stanach Zjednoczonych Głusi są traktowani w prawodawstwie jako mniejszość kulturowa i językowa, ze swoją odrębnością kulturową, etnicznością, tożsamością oraz naturalnym językiem migowym, tworzą oni mniejszość etniczną i kulturową. Powinni oni mieć zagwarantowane prawa w Konstytucji RP takie jak w przypadku praw mniejszości etnicznych i narodowych w Polsce, dzięki czemu Polski Język Migowy zostałby uznany w polskim prawodawstwie jako język mniejszości Głuchych. Populacja osób Głuchych liczy w Polsce ok.50.000 - 100.000 osób Głuchych.

Określenie definicji osób Głuchych użytkowników Polskiego Języka Migowego jako członków mniejszości językowej jest zawarte w Brukselskiej Deklaracji Języka Migowego w Unii Europejskiej 2010, mianowicie cytuję:

„Niesłyszący i Słabosłyszący ludzie w Europie są zarówno użytkownikami jak i obrońcami wielu rodzimych/rdzennych narodowych języków migowych oraz tworzą (zagrożone) społeczności lokalne równe innym mniejszościom językowym i kulturowym ”

Istotne i kluczowe jest poszanowanie i respektowanie praw człowieka a zarazem włączenie społeczności osób Głuchych do grup mniejszości językowej i etnicznej gdyż niewątpliwie są oni członkami małej społeczności ze swoją piękną kulturą, historią, tradycją, tożsamością kulturową a szczególnie Polskim Językiem Migowym który jest nieodłącznym spoiwem społeczności osób Głuchych. **W wielu krajach UE język migowy został wpisany do Konstytucji jako równoprawny język narodowy. W Unii Europejskiej m.in. 4 państwa takie jak: Austria (2005 r.), (Finlandia (1995 r.). Portugalia (1997 r.). Węgry (2011 r.) uznały oficjalnie język migowy w Konstytucji.**

Informacja:

<http://iezkmigowv.org.pl/index.php?artvku=22&t=Jezvk%20migowy%20a%20prawo>

Zwracam się do Państwa z uprzejmą prośbą jak na wstępie o nowelizację Konstytucji RP poprzez dodanie dodatkowego brzmienia pod Art.69 ww. Konstytucji RP, dzięki czemu osoby Głuche uznane będą za mniejszość językowo - kulturową, to pozwoli również na zmianę aktów prawnych dotyczących środowiska Głuchych w wielu obszarach życia społecznego ku podniesieniu ich standardów życia. Te działania są podejmowane z troską i dobrem środowiska, tutaj najważniejszy jest interes społeczny Głuchych.

Uprzejmie proszę o to aby w przyszłorocznym zarządzonym przez Państwa referendum ws. Konstytucji RP z okazji setnej rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości w roku 2018 wzięto pod uwagę w pytaniu referendalnym kwestię dotyczącą Polskiego Języka Migowego(PJM), gdyż Kultura Głuchych ma piękną i bogatą historię - musimy chronić dziedzictwo kulturowe i PJM, począwszy od

założenia Instytutu Głuchoniemych w 23.10.1817 roku przez ks. pijara Jakuba Falkowskiego. Instytut Głuchoniemych jest chroniony jako dziedzictwo kulturowe w UNSESCO.

Informacje o Instytucie:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Instytut_G%C5%82uchoniemych_w_Warszawie

W tym roku Polski Język Migowy będzie obchodził 200-lecie swojego istnienia.

Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projektodawca oświadcza, iż przyjęcie proponowanych zmian nie spowoduje stanu niezgodności prawa krajowego z prawem wspólnotowym.

Wyrażam zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego danych osobowych podmiotu wnoszącego petycję.

Uprzejmie proszę o pozytywne rozpatrzenie mojej prośby.

Z poważaniem.

Załączniki:

- pismo Biura Analiz Sejmowych (Kancelaria Sejmu) „**Problemy prawnego uznawania języka migowego w wybranych krajach europejskich**”. **BAS-WAEM-1430/06**

- wydruk fragmentów z Konstytucji Austrii, Finlandii, Portugalii i Węgier w zakresie języka migowego.

Do wiadomości:

Pan Dr Andrzej Dudek - Prezydent RP.

BIURO ANALIZ SEJMOWYCH
KANCELARIA SEJMU
00-441 Warszawa, ul. Zagórna 3
tel. (0-22) 62109-71, fax (0-22) 694-18-65

Warszawa, 28.06.2006 r.

BAS-WAEM-1430/06

Problemy prawnego uznawania języka migowego w wybranych krajach europejskich

1. Wprowadzenie

Język migowy jest językiem sztucznym, wizualno - przestrzennym, który charakteryzuje się użyciem kanału wzrokowego, a nie słuchowego (audytywnego). Wbrew dominującym przekonaniom nie istnieje jeden ogólnoswiatowy język migowy, lecz wiele wykształconych języków migowych, których zasięgi nie zawsze pokrywają się z zasięgami języków mówionych. Przykładowo, brytyjski język migowy (BSL) jest zupełnie różny od amerykańskiego języka migowego (ASL).

Kwestie regulacji prawnych dotyczących języka migowego stanowią przedmiot zainteresowań Światowej Federacji Głuchych (WFD), która zrzesza obecnie 123 członków. W tym celu współpracuje ona z organizacjami międzynarodowymi (w tym, ONZ i Unią Europejską), lobbujących na rzecz ochrony praw osób głuchoniemych. Same organizacje międzynarodowe stały się bardziej świadome ich potrzeb i podtrzymują współpracę z WFD przy zabieganiu o prawa dla głuchych na świecie.

Unia Europejska od lat osiemdziesiątych popiera wysiłki dotyczące poprawy statusu języka migowego. Parlament Europejski w swojej rezolucji z 1988 r. jednogłośnie wezwał Komisję Europejską do podjęcia działań na rzecz uznania w krajach członkowskich języka migowego jako języka oficjalnego. Zalecał także wprowadzenie tłumaczeń (tłumaczy) w środkach masowego przekazu (telewizja), prowadzenia badań na tym polu, przygotowania i publikacji słowników oraz stworzenia określonych struktur instytucjonalnych i funduszy, odpowiedzialnych za ochronę praw osób głuchych (tekst rezolucji w języku angielskim, w załączniku).

2. Status języka migowego w wybranych krajach Unii Europejskiej

Belgia. Parlament Wspólnota Francuskojęzycznej uznał oficjalnie język migowy (dokładniej, francusko-belgijski język migowy) w 2003 r. (tekst dekretu w języku francuskim, w załączniku) Uznanie to ma z jednej strony charakter symboliczny, z drugiej strony praktyczny.

Została powołana specjalna komisja doradzająca rządowi tej wspólnoty w zakresie języka migowego. Każdy minister rządu tej wspólnoty jest upoważniony do pojęcia działań na rzecz poprawy sytuacji jego użytkowników.

Wspólnota Flamandzka w Belgii uznała flamandzki język migowy w kwietniu 2006 r. Obok uznania symbolicznego i powołania specjalnej komisji, znaczenie miała także stworzenie funduszu na rozwój tego języka, szczególnie w zakresie stosunków prawnych. Wynikiem tego jest obecność w parlamencie osoby posługującej się tym językiem (wraz z tłumaczem).

Czechy. Republika czeska uznała język migowy w specjalnej ustawie z 1998 r. (*Zakon o znakové reči 155/1998 Sb* - tekst ustawy w tłumaczeniu na język polski w załączniku). Ustawa stanowi, że osoby głuche mają prawo do używania języka migowego, nauki z jego wykorzystaniem oraz nauki tego języka. W trakcie wizyt u lekarza, załatwiania spraw urzędowych lub innych, osoby te mają prawo do bezpłatnego korzystania z tłumaczy z języka migowego. Dzieci, u których została zdiagnozowana praktyczna (pełna) głuchota mają prawo, w świetle ustawy, do bezpłatnej nauki języka migowego na specjalnych kursach.

Dania. Od 1991 r. duński język migowy jest uznany oficjalnie przez rząd tego kraju i administrację. Jest on także językiem nauczania na poziomie szkoły podstawowej.

Finlandia. Fiński język migowy jest uznany oficjalnie w ramach Konstytucji (1999). Artykuł 17 mówiący o językach i kulturze uznaje język fiński i szwedzki za języki oficjalne państwa, uznaje także prawa językowe i kulturowe społeczności Samów (Lapończyków) oraz Romów i innych mniejszości oraz uznaje prawa osób posługujących się językiem migowym i osób potrzebujących pomocy tłumacza.

Wielka Brytania. W 2004 r. brytyjski język migowy został oficjalnie uznany przez rząd w tym kraju. Jest on podstawowym sposobem komunikacji dla 70 tys. Brytyjczyków, co sprawia, że, po języku walijskim, jest on najczęściej używanym dialektem. Jednak do tej pory w Zjednoczonym Królestwie pracuje tylko 182

wykwalifikowanych tłumaczy migowych. W związku z oficjalnym uznaniem języka migowego rząd przeznaczył 1 mln funtów na szkolenie nauczycieli i tłumaczy w tym zakresie.

Islandia. Język migowy jest już uznany w systemie edukacji, ale rifé ma jeszcze statusu języka oficjalnego, mimo czynionych wysiłków na tym polu. Podejmuje się obecnie wysiłki na rzecz polepszenia sytuacji osób posługujących się tym językiem w szkołach, szczególnie szkołach podstawowych (pomoc tłumacza, podręczniki i instrukcje szkolne). Działania te są związane z rozszerzeniem obecności innych języków, obok islandzkiego, w systemie szkolnym, m.in. językiem imigranckich.

Irlandia Północna. W tym kraju, zarówno brytyjski język migowy (rozumiany także jako północno - irlandzki język migowy), jak irlandzki język migowy, są oficjalnie uznane na poziomie krajowym. Nie mają one natomiast takiego statusu prawnego i pomocy państwa, jak dwa oficjalne języki mniejszościowe w tym kraju, jak język irlandzki (gaelicki) i ulstersko-szkocki (szkodzko-irlandzki), których pozycję reguluje szereg umów i porozumień pokojowych, związanych z długotrwałym konfliktem protestancko- katolickim.

Holandia. Holenderski (niderlandzki) język migowy nie jest uznany oficjalnie jeszcze w tym kraju, choć państwo wspomaga i finansuje szereg projektów pomocy (na polu edukacji szczególnie) dla jego użytkowników.

Portugalia. Konstytucja Portugalii uznaje oficjalnie portugalski język migowy. Art. 74 ust. 2 (h) tej konstytucji (art. 74 jest poświęcony całkowicie edukacji) mówi o ochronie i rozwoju tego języka jak wyrazu ekspresji kultury oraz instrumencie dostępu do edukacji i równych szans życiowych.

Hiszpania. Ze względu na federalną konstrukcję tego państwa niektóre wspólnoty autonomiczne (regiony) uznają u siebie język migowy, ale w jego wersjach regionalnych niż w krajowym wymiarze (istnieje ogólnokrajowy hiszpański język migowy). Do tych regionów należy Katalonia, Andaluzja i Walencja.

Katalonia oficjalnie uznaje kataloński język migowy (ustawa z 1994 r.) i ustawa ta gwarantuje obecność tego języka we wszystkich obszarach będących pod kontrolą regionalnego rządu, a szczególnie w mediach i edukacji. Z kolei Andaluzja jako jedyna ze wspólnot autonomicznych uznaje u siebie hiszpański język migowy. W Walencji uchwalony obecnie status autonomiczny (w 2006 r.) tworzy zasady ochrony regionalnego języka migowego w tym regionie (art. 13 ust. 4), szczególnie w edukacji. W innym hiszpańskim regionie, Galicji, rozpoczęły się właśnie prace nad uznaniem własnego języka migowego.

Niemcy. Regulacje dotyczące używania języka migowego znajdują się ustawie o równych możliwościach życiowych dla osób niepełnosprawnych (maj 2002 r.). Ustawa zaleca tworzenie "wolnego od barier" środowiska życiowego dla integracji tej kategorii osób. Osoby nie słyszące mają prawo do korzystania z pomocy tłumacza przed wszystkimi organami władzy federalnej, które powinny pokrywać jego koszty.

Norwegia. W tym kraju norweski język migowy jest oficjalnie uznany jedynie w systemie szkolnym.

Słowenia. W 2002 r. rząd uznał język migowy jako język oficjalny tego kraju w formie specjalnej ustawy. Daje ona prawo osobom nie słyszącym do pomocy tłumacza w edukacji i typowych sytuacjach życiowych, które umożliwią im pełną integrację ze społeczeństwem.

Słowacja. W tym kraju, podobnie jak w Czechach, słowacki język migowy jest uznany oficjalnie w formie ustawy od 1995 r. (*Zakon o posunkovej reči nepočujúcich osób 149/1995 Sb* - tekst ustawy w tłumaczeniu na język polski w załączniku). Ustawa ta stanowi, że osoby nie słyszące mają prawo do: używania języka migowego, kształcenia się z wykorzystaniem języka migowego oraz otrzymywania informacji za pomocą języka migowego w audycjach telewizji publicznej, w bibliotekach i wideotekach. Osoby te mają także prawo do korzystania z pomocy tłumacza przy rozwiązywaniu podstawowych problemów życiowych w kontaktach z administracją samorządową i państwową lub innymi osobami prawnymi i fizycznymi. O ile przepisy nie stanowią inaczej, pomoc tłumacza jest bezpłatna.

Szwecja. Kraj ten uznał oficjalnie język migowy w 1981 r., traktując jego naukę jako warunek integracji osób głuchych w społeczeństwie.

3. Kraje pozaeuropejskie

Australia. Australijski język migowy (in., "auslan") jest oficjalnie uznany przez rząd tego kraju jako "język społeczności inny niż angielski" i w oświadczeniach rządowych od 1987 r. i 1991 r. Uznanie tego języka nie prowadzi do jego uosowienia w ramach administracji, lecz bardziej częstego wykorzystywania tłumaczy tego języka, przede wszystkim na polu edukacji.

Brazylia. W 2002 r. uchwalono ustawę uznającą brazylijski język migowy w systemie szkolnym. Mówi ono, że każde głuchonieme dziecko ma prawo do nauki własnego języka oraz języka portugalskiego jako drugiego. Od 2005 r. ustawę tę

v

próbuje się z różnym skutkiem wprowadzać na terenie całego kraju.

Kenia. W 2005 w pracach nad nową konstytucją pojawiała się propozycja włączenia do niej idei ochrony kenijskiego języka migowego.

Nowa Zelandia. W kwietniu 2006 r. nowozelandzki język migowy został uznany za oficjalny język Nowej Zelandii, obok języka maoryjskiego i angielskiego. Została uchwalona specjalna ustawa o tym języku, który uznaje go za język oficjalny, gwarantuje równe prawa jego użytkownikom oraz zapewnia dostęp tłumacza we wszelkich postępowaniach prawnych oraz w dostępie do edukacji, ochrony zdrowia, zatrudnienia oraz publicznych stacji radiowo-telewizyjnych.

Tajlandia. Rząd tego kraju uznał tajski język migowy za język oficjalny tego kraju w 1999 r. Uchwała rządu potwierdza prawa osób głuchoniemych do nauki tajskiego języka migowego jako swego pierwszego języka w domu i szkole. Zapewnia także pomoc tłumacza na poziomie nauki uniwersyteckiej.

Uganda. W 1995 r. Konstytucja tego kraju uznała ugandyjski język migowy za język oficjalny tego kraju. Preambuła do tej konstytucji stanowi o promocji tego języka przez państwo.

USA. Większość stanów uznaje język migowy jako "język obcy" w procesie edukacji lub też uznaje jego status jako języka nauczania w szkołach. 4. **Zakończenie**

Uznanie prawne i wprowadzenie go do sfery publicznej języka migowego stanowi obecnie przedmiot główny działań Światowej Federacji Głuchych (WFD) i krajowych towarzystw. W Europie coraz więcej państw uznaje język migowy za równoprawny z oficjalnym, a wprowadzane ustawodawstwo chroni jego użytkowników i zabrania ich dyskryminacji. Wzrasta liczba tłumaczy języka migowego, jest też coraz więcej programów TV z napisami oraz z tłumaczeniem na język migowy. Zwiększyło się wykorzystywanie języka migowego w dwujęzycznym procesie edukacji i wzrasta także odsetek głuchych z wykształceniem akademickim.

Nie ma jednej zasady i sposobu prowadzącego do jego prawnego uznania na poziomie krajowym. Każdy kraj posiada własną, dla siebie unikalną interpretację i sposób wprowadzenia w życie. W pewnych krajach jest on oficjalnym i urzędowym językiem, w innych jest on chroniony w określonych dziedzinach, jak np. na polu edukacji. Symboliczne uznanie tego języka nie jest także zawsze gwarantem skutecznej poprawy warunków (szans) życiowych jego użytkowników. W celu wzmocnienia jego pozycji wykorzystuje się z jednej strony regulacje dotyczące praw językowych traktując język migowy jako "język mniejszościowy", a z drugiej strony postanowienia dotyczące pomocy osobom niepełnosprawnym.

Załączniki:

European Parliament Resolution on Sign Languages 1988;
Décret a la reconnaissance de la language des signes (Moniteur Beige, 25. 11. 2003,
Ministère de la Communauté Française);
Ustawa z dnia 11 czerwca 1998 o języku migowym i o zmianie kolejnych ustaw (Czechy);
Ustawa Parlamentu Republiki Słowackiej z dnia 26 czerwca 1995 r. w sprawie języka
migowego osób niesłyszących.

Sporządził: Sławomir Łodziński

Akceptował: Wicedyrektor Biura Analiz Sejmowych

Jakub Borawski

Deskryptory Bazy REX: język migowy, kraje Unii Europejskiej, osoby niepełnosprawne, języki mniejszościowe.

Źródło: Konstytucje państw Unii Europejskiej. Warszawa, Wydawnictwo Sejmowe, 2011

- Część pierwsza Postanowienia ogólne. Unia Europejska
- Część druga Ustawodawstwo Federacji
- Część trzecia Wykonawstwo federalne
- Część czwarta Ustawodawstwo i władza wykonawcza krajów
- Część piąta
Samorząd

- Część szósta
Kontrola rachunkowa zarządzania finansami
- Część siódma
Gwarancje Konstytucji i administracji
- Część ósma
Adwokatura Ludowa

**Federalna Ustawa Konstytucyjna Republiki Austrii
z dnia 1 października 1920 r.
według tekstu jednolitego Federalnej Ustawy Konstytucyjnej
z 1 stycznia 1930 r. (w wersji z 7 grudnia 1929 r.)**

Tłumaczenie: Piotr Czarny i Bożumił Naleziński

Tekst pierwotny Konstytucji Austrii był wielokrotnie nowelizowany. Ostatnio zmieniony przez konstytucyjną ustawę federalną, ogłoszoną w urzędowym organie publikacyjnym Republiki Austrii „Bundesgesetzblatt”, nr 43/2011. Tekst ujednolicony oraz teksty poszczególnych zmian zamieszczone są na stronie internetowej < www.ris.bka.gv.at >.

Ostatnia zmiana z dnia 7 lipca 2011 r.

**Część pierwsza
Postanowienia ogólne.
Unia Europejska**

A. Postanowienia ogólne

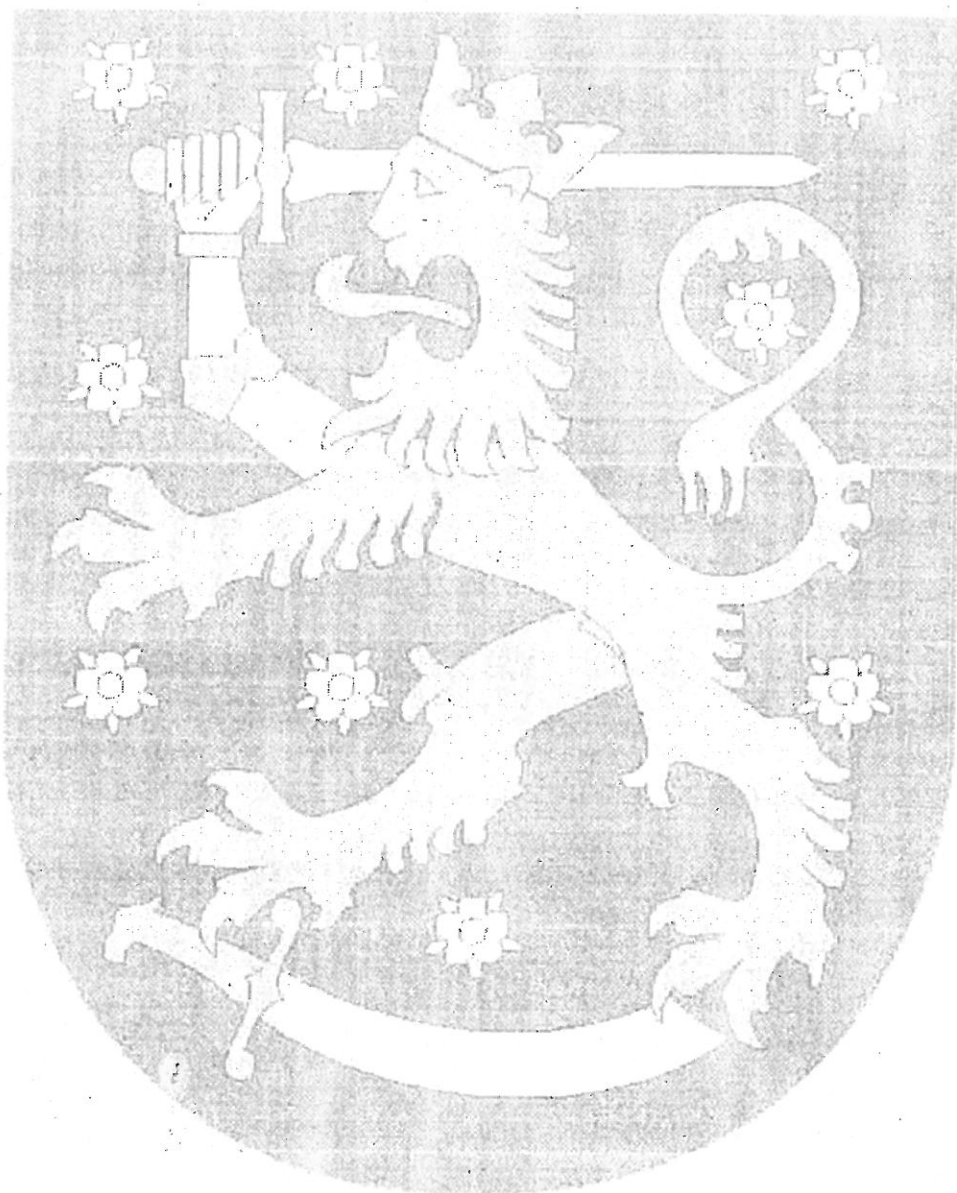
Artykuł 8^[2]

(1) Język niemiecki jest, nie naruszając praw przyznanych w ustawach federalnych językom mniejszości narodowych, językiem państwowym Republiki.

(2) Republika (federacja, kraje i gminy) uznaje swoją językową i kulturalną różnorodność, która znajduje swój wyraz w istnieniu autochtonicznych grup narodowościowych. Język, kulturę, istnienie i trwanie tych grup narodowościowych należy szanować, zachować i wspierać.

(3) Uznaje się austriacki język migowy za samodzielny język. Szczegóły określają ustawy.

Źródło: Konstytucje państw Unii Europejskiej. Warszawa, Wydawnictwo Sejmowe, 2011

- Rozdział 1
Podstawy ustroju państwa
- Rozdział 2
Podstawowe prawa i wolności

- Rozdział 3
Eduskunta[3] i deputowani
- Rozdział 4
Funkcjonowanie Eduskunty
- Rozdział 5
Prezydent Republiki i Rada Państwa
- Rozdział 6
Ustawodawstwo
- Rozdział 7
Finanse publiczne
- Rozdział 8
Stosunki międzynarodowe
- Rozdział 9
Wymiar sprawiedliwości
- Rozdział 10
Kontrola praworządności
- Rozdział 11
Administracja i samorząd
- Rozdział 12
Obrona narodowa
- Rozdział 13
Postanowienia końcowe

**Konstytucja Republiki Finlandii
z dnia 11 czerwca 1999 r.**

Tłumaczenie: Joachim Osiński

Podstawę przekładu stanowił tekst Konstytucji w języku szwedzkim (drugim języku urzędowym Finlandii) Finlands grundlag given i Helsingfors den 11 juni 1999 ogłoszony w urzędowym organie publikacyjnym Finlandii „Finlands Författningssamling” z 17 czerwca 1999 r., nr 731, s. 1633–1654. Niniejszy tekst uwzględnia dwie ustawy zmieniające konstytucję w 2007 r.: ustawę nr 596 z 25 maja oraz ustawę nr 802 z 24 sierpnia. Tekst ujednolicony oraz teksty zmian zamieszczone są na stronie internetowej < www.finlex.fi >.

Ostatnia zmiana z dnia 24 sierpnia 2007 r.

Zgodnie z decyzją Eduskunty^[1] podjętą na podstawie § 67 Aktu o Parlamencie, jak następuje:

Rozdział 1 Podstawy ustroju państwa

§ 17 Prawo do własnego języka i kultury

Językami narodowymi Finlandii są języki fiński i szwedzki.

Prawo każdego do używania przed sądem i w innych instytucjach państwowych w sprawach jego dotyczących własnego języka, fińskiego lub szwedzkiego, jak również prawo do obsługi w urzędach w tym języku gwarantuje ustawa. Państwo zaspokaja kulturalne i społeczne potrzeby mieszkańców fińsko- i szwedzkojęzycznych na równoprawnych zasadach.

Lapończycy, jako ludność autochtoniczna, oraz Romowie i inne grupy etniczne, mają prawo do zachowania i rozwijania swojego języka ojczystego i kultury. Prawo Lapończyków do używania własnego języka w urzędach państwowych określa ustawa. **Prawa osób używających języka migowego oraz tych, które z powodu swojego inwalidztwa potrzebują pomocy w mówieniu lub tłumaczeniu, gwarantuje ustawa.**

Źródło: Konstytucje państw Unii Europejskiej. Warszawa, Wydawnictwo Sejmowe, 2011

- Część I
Podstawowe prawa i obowiązki
- Część II
Organizacja gospodarcza

- Część III
Organizacja władzy politycznej
- Część IV
Gwarancja i zmiana Konstytucji

Konstytucja Republiki Portugalskiej z dnia 2 kwietnia 1976 r.

Tłumaczenie: Agnieszka Wojtyczek-Bonnand

Podstawę przekładu stanowił tekst Konstytucji w języku portugalskim – Constituição da República Portuguesa: 4 revisão nos termos da Lei Constitucional n. 1/97, 20 de Setembro. Introd. Jorge Miranda, wydany w Lizbonie przez Principia w 1997 r. Późniejsze zmiany, wprowadzone ustawami konstytucyjnymi: nr 1/2001 z dnia 12 XII 2001 r.; nr 1/2004 z dnia 24 VII 2004 r. oraz nr 1/2005 z dnia 12 VIII 2005 r., zostały przetłumaczone na podstawie tekstu zamieszczonego na stronie internetowej Trybunału Konstytucyjnego < www.tribunalconstitucional.pt >. Ostatnia zmiana z dnia 12 sierpnia 2005 r.

Preambuła

25 kwietnia 1974 r., wieńcząc długotrwały opór ludu portugalskiego i wyrażając jego głębokie uczucia, Ruch Sił Zbrojnych^[1] obalił reżym faszystowski.

Wyzwolenie Portugalii spod dyktatury, ucisku i kolonializmu stanowiło rewolucyjną przemianę i zapoczątkowało historyczny przełom w społeczeństwie portugalskim.

Rewolucja przywróciła Portugalczykom podstawowe prawa i wolności. Korzystając z tych praw i wolności, prawowici przedstawiciele ludu zgromadzili się, aby opracować Konstytucję odpowiadającą aspiracjom kraju.

Zgromadzenie Konstytucyjne potwierdza postanowienie ludu portugalskiego, aby bronić niepodległości narodowej, zagwarantować prawa podstawowe obywateli, ustanowić fundamentalne zasady demokracji, zapewnić prymat demokratycznego państwa prawnego i otworzyć drogę do stworzenia społeczeństwa socjalistycznego, szanując wolę ludu portugalskiego i mając na celu budowę kraju bardziej wolnego, bardziej sprawiedliwego i bardziej braterskiego.

Zgromadzenie Konstytucyjne, zebrawszy się na posiedzeniu plenarnym 2 kwietnia 1976 r., zatwierdza i uchwała niniejszą Konstytucję Republiki Portugalskiej.

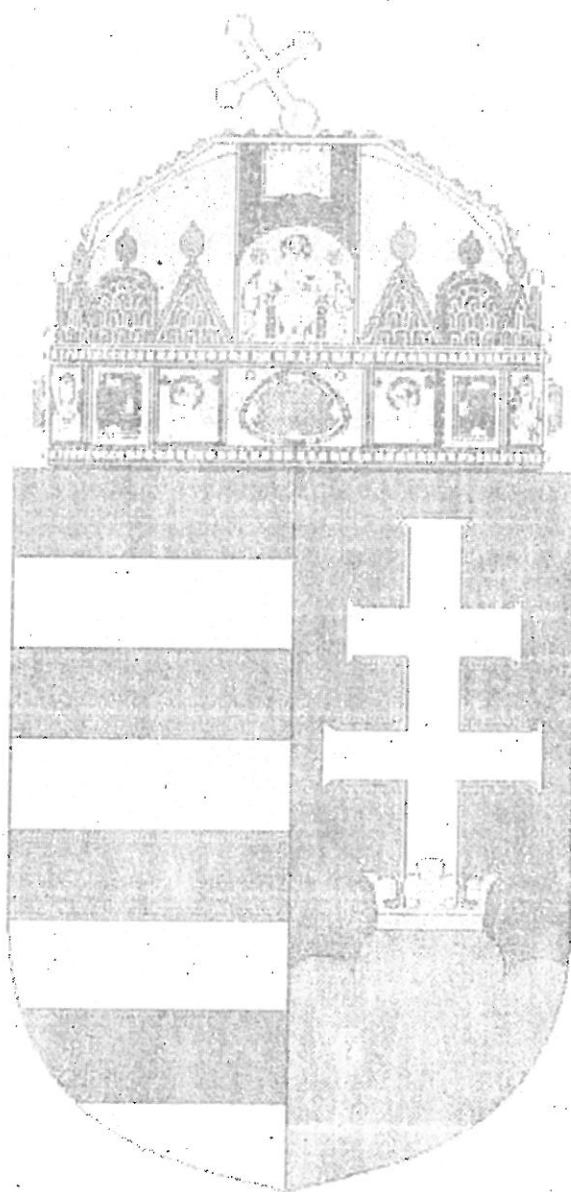
Rozdział III

Prawa i obowiązki kulturalne

Artykuł 74 (Nauczanie)

1. Wszyscy mają prawo do pobierania nauki przy jednoczesnym zagwarantowaniu prawa do równych szans w zakresie dostępu do szkoły i ukończenia nauki.
2. Realizując politykę edukacyjną, państwo ma obowiązek:
 - a). zapewnić powszechne, obowiązkowe i bezpłatne nauczanie podstawowe;
 - b). stworzyć system publiczny opieki przedszkolnej i rozwijać system ogólny opieki przedszkolnej;
 - c).. zapewnić kształcenie ustawiczne i wyeliminować analfabetyzm;
 - d). zapewnić wszystkim obywatelom, stosownie do ich zdolności, dostęp do najwyższych szczebli szkolnictwa, możliwość prowadzenia badań naukowych i twórczości artystycznej;
 - e).. wprowadzać stopniowo bezpłatność wszystkich szczebli szkolnictwa;
 - f).. integrować szkoły ze społecznościami, którym służą, i ustanawiać więzi pomiędzy nauczaniem a działalnością gospodarczą, społeczną i kulturalną;
 - g).. popierać i umożliwiać dostęp osób niepełnosprawnych do nauczania i wspomagać nauczanie specjalne, kiedy jest to konieczne;
 - h). **chronić i podnosić wartość portugalskiego języka migowego, jako przejawu kultury i środka zapewniającego dostęp do nauki oraz równość szans;**
 - i)... zapewnić dzieciom emigrantów nauczanie języka portugalskiego i dostęp do kultury portugalskiej;
 - j).. zapewnić dzieciom imigrantów odpowiednią pomoc w celu urzeczywistnienia prawa do nauki.

Źródło: Konstytucje państw Unii Europejskiej. Warszawa, Wydawnictwo Sejmowe, 2011

- Narodowe wyznanie wiary
- Fundamenty
- Wolność i odpowiedzialność
- Państwo

- Szczególny reżim prawny
- Postanowienia końcowe

Ustawa Zasadnicza Węgier z dnia 25 kwietnia 2011 r.

Tłumaczenie: Jerzy Snopek

Uchwalona przez Zgromadzenie Krajowe w dniu 18 IV 2011 r. i podpisana przez Prezydenta Republiki w dniu 25 IV 2011 r. Opublikowana w urzędowym organie publikacyjnym „Magyar Közlöny”, Nr 43/2011. Wejście w życie – 1 stycznia 2012 r. Tekst Konstytucji dostępny jest na stronie internetowej węgierskiego parlamentu < www.mkogy.hu >.

*Ustawa zasadnicza Węgier
z dnia 25 kwietnia 2011 r.*

Boże, błogosław Węgrów!
Narodowe wyznanie wiary

MY, CZŁONKOWIE NARODU WĘGIERSKIEGO, na początku nowego tysiąclecia, w poczuciu odpowiedzialności za każdego Węgra, oświadczamy, co następuje:

Jesteśmy dumni z tego, że nasz król, Święty Stefan, tysiąc lat temu osadził państwo węgierskie na solidnych fundamentach i uczynił naszą ojczyznę częścią chrześcijańskiej Europy.

Jesteśmy dumni z naszych przodków walczących o przetrwanie, o wolność i niepodległość.

Jesteśmy dumni ze wspianego dziedzictwa duchowego Węgrów.

Jesteśmy dumni z tego, że nasz naród przez wieki orężnie bronił Europy oraz wzbogacił skarbiec wspólnych wartości swym talentem i swoją pracowitością.

Uznajemy rolę chrześcijaństwa w przetrwaniu narodu. Szanujemy różnorodne tradycje religijne naszego kraju.

Przyrzekamy chronić i zachować duchową jedność naszego narodu, która w wichrach minionego stulecia rozzerwana została na części. Żyjące razem z nami narodowości stanowią część węgierskiej wspólnoty politycznej i są czynnikami państwowotwórczymi.

Zobowiązujemy się do kultywowania i strzeżenia naszego dziedzictwa, naszego unikatowego języka, węgierskiej kultury, kultury i języka narodowości żyjących na terytorium Węgier – stworzonych przez człowieka oraz zasobów naturalnych Kotliny Karpackiej.

Przyjmujemy odpowiedzialność za naszych potomnych, dlatego roztropnie korzystamy z zasobów materialnych, duchowych i naturalnych, aby chronić warunki życia pokoleń, które przyjdą po nas.

Jesteśmy przeświadczeni, że nasza kultura narodowa stanowi bogaty wkład do różnorodnej jedności europejskiej.

Szanujemy wolność i kulturę innych narodów, dążymy do współpracy ze wszystkimi narodami świata.

Uznajemy, że podstawą bytu ludzkiego jest ludzka godność.

Uznajemy, że wolność jednostki może się realizować jedynie we współdziałaniu z innymi.

Uznajemy, że najważniejsze ramy naszej koegzystencji stanowią rodzina i naród, a podstawowe wartości naszego współbywania to wierność, wiara i miłość.

Uznajemy, że podstawą siły wspólnoty i godności każdego człowieka jest praca, dzieło ducha ludzkiego.

Uznajemy za swoją powinność niesienie pomocy osobom potrzebującym i biednym.

Uznajemy, że wspólnym celem obywateli i państwa jest zapewnienie dobrobytu, bezpieczeństwa, porządku, sprawiedliwości i wolności.

Uznajemy, że rządy ludu istnieją tylko tam, gdzie państwo służy swym obywatelom, a także sprawiedliwie, bez nadużyć i stronniczości, kieruje ich sprawami.

Z szacunkiem odnosimy się do zdobyczy naszej historycznej konstytucji oraz do Świętej Korony, która ucieleśnia konstytucyjną ciągłość państwowości Węgier i jedność narodu.

Nie uznajemy zawieszenia naszej historycznej konstytucji wskutek obcych okupacji. Zaprzeczamy przedawnieniu niehumanitarnych zbrodni popełnionych przeciwko narodowi węgierskiemu i jego obywatelom w okresie panowania dyktatury narodowosocjalistycznej i komunistycznej.

Nie uznajemy komunistycznej konstytucji z 1949 roku, ponieważ stanowiła ona podstawę panowania tyranii, dlatego ogłaszamy jej nieważność.

Zgadzamy się z deputowanymi pierwszego wolnego Zgromadzenia Krajowego, którzy w swej pierwszej rezolucji oświadczyli, że nasza obecna wolność poczęła się z rewolucji 1956 roku.

Przywrócenie państwowej suwerenności naszej ojczyzny, utraconej 19 marca 1944 roku, datujemy od 2 maja 1990 roku, od ukształtowania się pierwszego wyłonionego w wolnych wyborach przedstawicielstwa narodu. Dzień ten uważamy za początek nowej demokracji i nowego ładu konstytucyjnego w naszym kraju.

Wyznajemy, że po prowadzących do kryzysu moralnego dziesięcioleciach XX wieku mamy nieodpartą potrzebę duchowej i intelektualnej odnowy.

Wierzymy we wspólnie kształtowaną przyszłość, w poczucie misji młodych pokoleń. Wierzymy, że nasze dzieci i wnuki swym talentem, swą wytrwałością i siłą ducha znów uczynią Węgry wielkimi.

Nasza Ustawa Zasadnicza jest podstawą naszego porządku prawnego: jest to przymierze pomiędzy Węgrami z przeszłości, teraźniejszymi i przyszłymi. Są to żywe ramy wyrażające wolę narodu, formę, w której pragniemy żyć.

My, obywatele Węgier, jesteśmy gotowi do tego, by ładu naszego kraju oprzeć na wspólnej pracy narodu.

Fundamenty^{III}

Artykuł H

1. Językiem urzędowym na Węgrzech jest język węgierski.
2. Węgry chronią język węgierski.
- 3. Węgry chronią węgierski język migowy jako część kultury węgierskiej.**